

A budapesti
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Könyvtártudományi–Informatikai
Tanszékének TEMPUS kapcsolata

Eredmények és tapasztalatok

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Könyvtártudományi–Informatikai Tanszéke külföldi: németországi és hollandiai TEMPUS-partnereivel, a hannoveri szakfőiskola könyvtárügyi, informatikai és dokumentációs szakrészlegével (Fachhochschule Hannover, Fachbereich Bibliothekswesen, Information und Dokumentation – BID), valamint a deventeri szakfőiskola könyvtárügyi, dokumentációs és informatikai szakrészlegével (Rijkshogeschool IJsselland Deventer, Fachbereich Bibliothek, Dokumentation, Information – BDI) 1993. június 17-én rendezte meg hároméves TEMPUS-kapcsolata ünnepélyes zárószimpóziumát Budapesten, bár e kapcsolat hivatalosan csak 1993 augusztusa végén fejeződött be. (Reméljük csak formálisan, csak hivatalosan és ténylegesen, valójában nem, mert hannoveri és deventeri kollégáinkkal a kétoldalú kapcsolatot a TEMPUS keretein kívül is ápolni, folytatni kívánjuk.)

A TEMPUS-ról általában

A TEMPUS (Trans European Mobility Scheme of University Studies) – program létrehozását az Európai Közösségek miniszteri tanácsa 1990. május 10-i ülésén fogadta el. A program célja, hogy a PHARE támogatási rendszer keretében hozzájáruljon a közép-kelet-európai országok felsőoktatásának, s ezen keresztül művelődési és gazdasági életének a korszerűsítéséhez és fejlesztéséhez, s hogy előmozdítsa ezen országok és az Európai Közösségek országai felsőoktatási intézményei közötti együttműködés és mobilitás fejlődését. 1990-ben Magyarország és Lengyelország kapcsolódhatott be a TEMPUS-programba, később más országok is; jelenleg már Csehország, Szlovákia, Bulgária, Románia, Szlovénia, Albánia és a Balti-államok (Észtország, Lettország és Litvánia) bekapcsolódásával 11 ország vesz részt a TEMPUS-együttműködésben.

A TEMPUS-program súlypontja a fenti együttműködés fejlesztésére létrehozott ún. közös európai projektek („Action 1.”: Joint European Project, JEP; Gemeinsame Europäischer Projekte, GEP) képezik, amelyek létesítésének és megvalósításának feltétele legalább két, különböző Európai Közösség-beli ország egyetemének, főiskolájának és legalább egy közép-kelet-európai egyetemnek, főiskolának a részvétele, együttműködése.

A projekt megvalósításának időtartama általában három év.

A TEMPUS és Magyarország

A TEMPUS-program teljes költségvetése 1990/91-ben 25 millió, 1991/92-ben 70,5 millió, 1992/93-ban pedig 103,6 millió ECU volt. Az Európában összesen elfogadott 637 projektből 179 azoknak a projekteknek a száma, amelyekben magyar intézmények, személyek is részt vesznek. E 179 program keretében a partner intézményekkel közösen végzett tantervfejlesztési és intézménykorszerűsítési munka folyik majdnem minden magyar felsőoktatási intézményben: egyetemen és főiskolán, számos, főleg a kommunikációt és az elmaradott infrastruktúrát javító beruházásra és eszközbeszerzésre (számítógép, telefax, fénymásoló stb.) kerül sor és évente kb. 1000 hallgató és 750 oktató részképzése, továbbképzése, tanulmányútja, szakmai gyakorlata valósulhat meg az Európai Közösségek országainak különböző intézményeiben, egyetemlein és főiskoláin.

A TEMPUS és a budapesti tanszék

Tanszékünk, a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Könyvtártudományi-Informatikai Tanszéke (a Tanárképző Főiskolai Kar Könyvtári Tanszékével együtt) a hannoveri és deventeri szakfőiskola könyvtárügyi, informatikai és dokumentációs szakrészlegével közösen 1990-ben pályázta meg és nyerte el a JEP-0297. számú TEMPUS-projektet (Korszerű tanterv fejlesztése és kialakítása a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen folyó információs szakemberek képzés számára), amelyet aztán a brüsszeli TEMPUS-központ – tekintettel közös munkánk eredményességére és sikerére – 1991-ben és 1992-ben is újabb 1-1 évre meghosszabított. Ez a projekt az egyetlen olyan az Európában összesen elfogadott 637-ből, amelynek a tárgya könyvtártudományi-informatikai.

A projekt jellege, célkitűzései

A projektnek s ennek alapján együttműködésünknek 3 fontos, alapvető célja volt.

1) Olyan korszerű európai szintű tanterv kidolgozása a budapesti tanszék számára, amely megfelel a modern könyvtár- és tájékoztatásügy igényeinek és szükségleteinek, és biztosítja a korszerű szakismeretekkel és szemlélettel rendelkező könyvtáros és informatikus szakemberek kiképzését Magyarország, elsősorban a magyar könyvtár- és tájékoztatásügy, de általában, szélesebb körben a magyar nemzetgazdaság számára;

2) Az ilyen tanterv bevezetéséhez és fokozatosan teljeskörű megvalósításához szükséges technikai feltételek, infrastruktúra megteremtése Budapesten (számítógépek, hardverek és szoftverek, ezek rendszerbe állítása, xeroxkészülékek stb.);

3) Végül, de nem utolsó sorban az oktatók és hallgatók nemzetközi kapcsolatainak, szakmai és munkakapcsolatainak, együttműködésének, azaz az oktatói és hallgatói mobilitásnak a megszervezése, biztosítása.

A projekt vezetését, a munkák megszervezését, a kapcsolattartást a résztvevő intézmények és Brüsszel, az Európai Közösség között *dr. Peter Blumendorf* hannoveri professzor vállalta. Személy szerint elsősorban neki köszönhető, hogy az említett három területen, de ezen túlmenően más vonatkozásban is fontos – számunkra különösen fontos – eredményeket értünk el. Kijelenthetjük, hogy megvalósulóban van hároméves együttműködésünk jelszava, amelyet június 17-i ünnepélyes zárószimpóziumunk jelszavaként is választottunk: „Információs szakemberek Magyarország számára – a TEMPUS segítségével Európába”.

Az 1980-as és 1990-es évek fordulóján, amikor TEMPUS-kapcsolatunk kezdődött, sajátos helyzet volt a hazai felsőszintű könyvtárosképzésben, az egyetemi képzésben is. Nagyon alacsony volt a felvételi keretszám, kevesen végeztek könyvtárszakon, a tanszék messze nem tudta kielégíteni a könyvtár- és tájékoztatásügy igényeit. Az egyetemről kikerült fiatalok nem voltak, nem lehettek korszerű szakismeretekkel felkészített szakemberek, hiszen abban az időben, amikor a számítástechnika helyet követelt magának, és fokozatosan helyet is kapott az élet minden területén Magyarországon, a magyar könyvtárakban és tájékoztatási intézményekben is, a tanszéknek csupán három, eléggé korszerűtlen személyi számítógépe volt. A tantervek kényszerűségből megtartották hagyományos könyvtárosképző jellegüket, s bár az informatikai ismeretek oktatásának egyre nagyobb lett a szerepe bennük, a képzés elméleti jellegű volt, s főleg előadások formájában kerültek bemutatásra, ismertetésre a kifejezetten gyakorlati célú szakágazatok is. A tanszék oktatási és kutatási költségvetése annyira minimális volt, és az ma is (akkor kb. évi 40 ezer, most a duplája, kb. 80 ezer forint; azaz 750 DM, illetve 1500 DM), hogy arra alapozva nem lehetett, nem lehet lényeges változásra, változtatásra gondolni, számítani. Reménytelennek látszott olyan korszerű könyvtáros-informatikus tantervek bevezetése, amelyeknek a tényleges megvalósításához elengedhetetlen a modern infrastruktúra (számítógépek stb.), a korszerű programok, szükségesek a jól felkészült számítástechnikus és könyvtári-informatikus előadók, a legújabb külföldi szakirodalom és a nyugat-európai eredmények ismerete, helyszíni megismerése, a külföldi szakértőkkel való személyes konzultáció lehetősége.

S ekkor érkezett az a kívülről jövő segítség, a TEMPUS, amely tulajdonképpen mindezt biztosította, lehetővé tette számunkra.

Ahogy egyik kollégánk fogalmazott, akkori szorult helyzetünkben megkönnyebbülve idéztük, adaptáltuk a régi közmondást: „Qui habet TEMPUS, habet vitam”.

Tantervfejlesztés

Ilyen helyzetben került sor projektünk első, s egyben legfontosabb pontjának, a tantervfejlesztésnek a megvalósítására. Ennek során tanulmányoztuk a különböző nyugat-európai könyvtáros- és informatikusképző intézmények (egyetemi és főiskolai tanszékek, szakrészlegek) tanterveit és curriculumait, elsősorban persze a hannoveri és deventeri tanterveket. Több ízben tanácskoztunk közösen a különböző tantárgyak, tantárgycsoportok arányáról, tartalmi kérdéseiről, a történeti, elméleti és gyakorlati ismeretek jellegéről, egymáshoz való viszonyáról. Hannoverben, Deventerben, Frankenauban, Budapesten többször találkoztunk a tantervfejlesztés ügyében. E megbeszélésekbe néhány alkalommal bekapcsolódtak lengyel kollégáink, a varsói egyetemi tanszék tanárai is, akiknek a terveit, elképzeléseit is megismerhettük. Ezek is nagyon hasznosak voltak számunkra, lévén a megoldandó problémáink gyakran azonosak vagy nagyon hasonlóak, élvén mindketten 40 éven át hasonló művelődési, gazdasági, politikai és egyéb körülmények között a keleti blokkban. Így készült el a szakirodalom alapján és hosszabb tárgyalások, közös megbeszélések, egyeztetések után a budapesti nappali tagozatos képzés számára az addigi hagyományos jellegű könyvtárosképzési reformtanterv, a Reformtanterv I. mellett egy olyan alternatív tanterv, a Reformtanterv II., amely informatikus-könyvtáros tantervnek nevezhető. A Reformtanterv II. a hagyományos alapismeretek és szaktárgyak elsajátítása után és mellett intenzívebben, több informatikai tárgyat tartalmazva és magasabb heti óraszámban foglalkozik az informatikai-számítástechnikai tudnivalókkal.

A hallgatók az I. félévben közösen ugyanazon bevezető, alapozó könyvtárügyi, informatikai és kommunikációs alapismereteket tanulják, majd ezután választanak a könyvtárosképző, illetve az informatikus-könyvtárosképző tanterv között, s eszerint folytatják és fejezik be tanulmányaikat.

A két tantervben a hagyományos könyvtárosi és az informatikai jellegű tantárgyak aránya: a Reformtanterv I.-ben 60–40% (könyvtárosi-informatikai), a Reformtanterv II.-ben kb. megfordítva 40–60% (könyvtárosi-informatikai). Ezek a szám adatok a tantárgyak egymáshoz viszonyított óraszámát mutató arányok; de meg kell jegyeznünk, hogy a hagyományos könyvtárosképző tárgyak tartalmában is érvényesülnek a modern informatikai szempontok és oktatásuk módszerei közt mindig helyet kapnak a számítógépes megoldási lehetőségek, az egyes munkaterületek gépesítésétől a komplex könyvtári gépesítésig. Ugyanakkor az informatikus-könyvtárosképző tantervben sem szorulnak hátrébe nem kívánatos módon az egyéb, a hagyományos szakismeretek.

A tantervfejlesztés eredményeként, amelyben a résztvevő intézmények hallgatói is részt vettek a témakörbe vágó diplomamunkák készítése révén és egyéb módon, sikerült elérnünk a projekt azon célkitűzését, hogy tanterveink, curriculumaink tartalmi tekintetben 60–65%-ban megegyeznek a nyugat-európai tantervekkel, s 35–40%-ban módot nyújtanak a hazai sajátosságok, igények kielégítésére, a magyar tekintetben szükséges ismeretek megtanítására.

Tartalmilag, szerkezetileg, arányait tekintve számba vettük és megvitatuk a nappali képzés mellett meglévő levelező formában történő posztgraduális kurzusaink tanterveit és curriculumait: így a speciális tematikájú kétéves Informatikus szakét, illetve Könyvtörténet, könyvmuzeológia szakét; továbbá a tanárképző főiskolai könyvtáros-diplomával rendelkezők számára szervezett Kiegészítő tagozatét, valamint a nem könyvtáros egyetemi oklevéllel rendelkezők számára egyetemi könyvtáros diplomát biztosító Másoddiplomás tagozatét.

Infrastrukturális fejlesztés, gépesítés

A tantervfejlesztés során kialakított reformtantervek tényleges megvalósításához s egyéb tanterveink korszerűsítéséhez, ezeken belül a számítástechnikai, informatikai ismeretek előtérbe kerülése miatt volt elengedhetetlenül szükséges a tanszék korszerű technikai felszerelése, amelyet a TEMPUS-projekt a tantervfejlesztés mellett másik fontos célként tűzött ki számunkra. E modernizálás során épült ki elsőként a személyi számítógépes (PC)-laboratórium, majd az online-laboratórium, s kerültek a tanszékre más hard- és szoftverek, a korszerű oktatáshoz, kutatáshoz, a tanszéki szervező tevékenységhez, szükséges felszerelések, berendezések (telefax, másológépek, videó, diavetítő, magnetofon stb.).

Óriási ütemű s rendkívül nagy értékű volt tehát – a tantervfejlesztéssel párhuzamosan – a tanszék technikai, műszaki fejlesztése is. A brüsszeli TEMPUS-központ nagyvonalú támogatását tanúsítja, hogy három éven át évente legkevesebb 90 000 DM-t (4 500 000 Ft-ot) fordítottunk gépekre és programokra, s két számítógépes laboratóriumunk összértéke meghaladja a 17 000 000 Ft-ot. TEMPUS-kapcsolatunk kezdetekor 3 személyi számítógéppel rendelkezünk, 1991-ben ez a szám 22-re, 1992-ben 34-re emelkedett, 1993-ban pedig meghaladja a 40-et.

A tantervfejlesztés és a technikai beruházás kapcsán azonban személyi problémák jelentkeztek.

A tanszék nem rendelkezett s még ma sem rendelkezik olyan főállású felkészült informatikus, számítástechnikus, számítógépes szakemberrel, aki a régi és az új tananyagot, alaposan ismerve azt, az új technika felhasználásával magas szakmai szinten, az egyetemi könyvtáros- és informatikusok képzés kívánatos szín-

vonalán tudja oktatni, illetve képes az oktatásnak e szektorát irányítani, menedzselni. Ilyen szakemberekre, specialistákra az oktatás TEMPUS-előtti időszakában nem volt szükség, most kellenének, de nincsenek. Akik vannak, egy-egy részterület ismeretével rendelkeznek, s ez az előttünk álló említett feladatok teljesítéséhez nem elegendő.

Német és holland partnereink e tekintetben is segítségünkre siettek, s ezért valamennyiüket köszönet illeti. Többször szerveztek tanfolyamokat, különféle számítógépes bemutatókat az infrastruktúra lehetőségeinek, felhasználási módzatainak a megismertetésére, vagy tartottak vendéglőadásokat, foglalkozásokat Budapesten – többek közt pl. a menedzsment helyéről, szerepéről, jellegéről a könyvtárosképzésben, az oktatásszervezésben, vagy a kommunikáció különböző kérdésköreiről.

Az oktatás minden tartalmi kérdésének a megoldása során, de e tekintetben is jelentékeny segítséget nyújtottak és nyújtanak számunkra azok a külföldi, elsősorban német és angol nyelvű szakmunkák, amelyeket a TEMPUS vásárolt szakkönyvtárunk számára Németországban; ezeket alacsony tanszéki ellátmányunkból nem tudtuk volna beszerezni.

Oktatói és hallgatói mobilitás

Az új tanterv tartalmi kérdéseinek, s a számítástechnikai problémáknak a megismeréséhez, de a fejlett német és holland könyvtárügy és tájékoztatásügy problémáinak, eredményeinek, alkalmazott módszereinek a tanulmányozásához, általában a szakmai tapasztalatszerzéshez, továbbá a német és holland művelődés és művészet, s a két ország tájainak, városainak, a mindennapi életnek a megismeréséhez s a személyi kapcsolatteremtéshez is kitűnő lehetőséget biztosított az oktatói és hallgatói mobilitás, mint a projekt harmadik fő célkitűzése. Ugyanez érvényes a német és holland tanárookra és hallgatókra is, akik Magyarországon szerezhettek tapasztalatokat, ismereteket.

A magyar egyetemi és főiskolai oktatók a közös tantervfejlesztési tanácskozáson, az önképzésük ügyét is szolgáló egyéb oktatói rendezvényeken, s a német könyvtárosok, illetve dokumentalisták egyesületének az ülésein (Kasselben, Ulmban, Bochumban, Berlinben és Lipcsében) szerezhettek fontos szakismereteket, létesíthettek szakmai és személyi, baráti, kollegiális kapcsolatokat. A magyar oktatók a 3 év alatt együttesen 35 hetet töltöttek el Németországban és 5 hetet Hollandiában; a német kollégák 23 hetet Magyarországon, 3 hetet Hollandiában és 12 hetet otthon, Németországban a közös rendezvényeken; a holland oktatók viszont 8 hetet Magyarországon és 10 hetet Németországban. Az oktatói mobilitás összköltsége 77 780 ECU, azaz 155 559 DM, illetve 7 777 950 Ft volt.

A hallgatói mobilitásnak 4 formájára került sor: a) szakmai gyakorlatokra, b) tanulmányi kirándulásokra, c) közös diplomamunkák készítésére, illetve diplomamunka készítésére külföldön és d) hallgatói nyári szemináriumokra a partnerországokban.

*

Összesen 50 hallgató végzett szakmai gyakorlatot külföldön, egy hallgató átlagosan 1,5 hónapot töltött el. Partnerországok szerinti megoszlásban: magyar hallgatók 20 hónapot Németországban, illetve 18 hónapot Hollandiában; holland hallgatók 9 hónapot Magyarországon, és német hallgatók 28 hónapot Magyarországon. A hallgatói mobilitás összköltsége 82 388 ECU, azaz 164 777 DM, illetve 8 238 850 Ft volt.

Eredményes együttműködés – vissza Európába

Áttekintve közös eredményeinket német és holland kollégáinkkal a tantervfejlesztés, a budapesti tanszékek infrastrukturális fejlesztése, valamint az oktatói és hallgatói mobilitás terén, megállapíthatjuk, hogy TEMPUS-együttműködésünk rendkívül gyümölcsöző volt. Az a nagyvonalú támogatás, amelyet a brüsszeli TEMPUS-központ ehhez számunkra biztosított, amely három éven át összesen 452 800 ECU, azaz 913 860 DM, illetve 45 693 000 Ft visszafizetési kötelezettség nélküli juttatást jelentett, minden idők legnagyobb beruházása volt a magyar könyvtárosok, dokumentalisták és információs szakemberek képzése eddigi történetében. Köszönet és tisztelet illeti ezért az Európai Közösség országainak akcióját, a TEMPUS-támogatást anyagilag biztosító és minden tekintetben koordináló TEMPUS-központot, s köszönet és hála német és holland partnereink szakmai és emberi-baráti segítségéért, amelynek révén visszatérhetünk abba az Európába, amelynek 1000 éven át tagjai és részei voltunk, s amelyből a szovjet és kommunista uralom 40 éven át igyekezet kiszakítani bennünket.

Fülöp Géza

Olvasókörök és szövetségük

Sokan úgy képzelik el az olvasóköröket, hogy tagjai összejönnek, leülnek körbe, s a legjobban olvasó közülük felolvas valamit. Hát erről szó sincs – legalábbis manapság. Az emberek legtöbbször azért jönnek össze, hogy együtt legyenek, találkozzanak és beszélhessenek egymással. Megbeszéljék a mindannyiukat foglalkoztató kérdéseket, szűkebb és tágabb környezetükről (lakóhelyükről, ország-világról) alkotott véleményüket. S e megbeszélések többször cselekvésbe mennek át, főleg, ha a helyi gondok megoldásáról folyt a szó. (Persze vannak olyan olvasókörök is, amelyek saját könyvtárat hoznak létre, s állományát kölcsönzik is, vagy éppen egy könyvtárban működnek. Ezeket persze megérinti az irodalom...)

Ha elsősorban nem olvasó csoportokról van szó, miért írok róluk mégis kollégáimnak? Mert lehetséges együttműködő partnereket látok bennük. S a történetük is összekapcsolódott/dik történetünkkel.

Molnár Zoltán írótól tudjuk, hogy az olvasókörök története a XVI. század elejére nyúlik vissza. A mohácsi csatavesztés után a törökök megszállta területekről az urak, az addigi irányítók is elmenekültek. Ezért az életet: a gazdálkodást, a fennmaradást, a kultúrát és a nemzetként történő megmaradást maguknak a közösségeknek kellett megszervezni.

A reformáció e vidékekre is kiterjedt. S a presbitériumok nemcsak a vallási, de más ügyekben is döntöttek, „gazdák” voltak. Az olvasni tudók, olvasottak és tájékozottak – s közöttük is elsősorban a lelkészek – jutottak főszerphez. (Joggal feltételezhető, hogy a műveltségnek akkor a mainál jóval nagyobb presztízse volt.)

A mozgalom a múlt század második felében teljesedett ki, virágkora a szociáldemokrácia, illetve az agrárszocialista mozgalmak találkozásából jött létre. Nem véletlen, hogy területileg a borsodi iparvidéken, illetve a Viharsarokban jöttek létre legsűrűbben az olvasókörök. S bármi is volt tevékenységük fő célja és formája – az könyv nélkül nem volt színvonalasan folytatható.

Az egyesületi és olvasóköri élet zavartalanul fejlődött az 1940-es évek végéig, amikor a Rákosi-rendszer, félve a civil szervezetekben felelősen gondolkodók jogos kritikájától, rendeletileg betiltotta az egyesületeket, s feloszlatta az olvasóköröket is, vagyonukat pedig „államosította”. Csak a 80-as évek második felében – a diktatúra „puhulásával” egyidőben – indult újra fejlődésnek az egyesületi élet, mint azt *Vidra Szabó Ferenc* írása tükrözi. (Kulturális egyesületek és a helyi társadalom a nyolcvanas években. Bp. 1993. Az OSZK füzetei 4.)

Két éve már annak is, hogy a sokasodó olvasókörök önkéntes társulásából létrejött az *Olvasókörök Szövetsége*. Első elnöke *Hajdú Géza*, szegedi nyugdíjas kollégánk, a Csongrád megyei olvasóköri mozgalom animátora (új életre keltője és lelkesítője) lett. A második elnök *Szente Ferenc*, a Széchenyi Könyvtár főigazgatóhelyettese, aki elődje példáját mindenben követte...

A szövetség fő célja az olvasókörök közelítése egymáshoz, munkájuk segítése ötletadás és hasznosítható módszerek terjesztése révén. Célja még a körök bekapcsolása az ország kulturális közéletébe. Céljai érdekében *háromféle* tevékenységet folytat: továbbképzéseket szervez a vezető közreműködők számára; nagylétszámú találkozókot kezdeményez és támogat; s végül, kiránduló csoportokat szervez. E háromféle munka ez évi eseményeiről és eredményeiről szeretnék most beszámolni.

Továbbképzések

Az év elején Hatvanban jöttek össze tapasztalatszerzésre a hazai és három szomszéd ország magyarlakta területein működő olvasókörök vezetői. A színhely megválasztását az indokolta, hogy az Ady Endre Városi Könyvtár és Közösségi Ház fogadni és elszállásolni is tudta a közel negyven résztvevőt. (A könyvtár üzemeltetésre megkapta a volt úttörőtábor, mert addigi munkája biztosíték volt arra, hogy ezt a lehetőséget is jól hasznosítja majd.)

A könyvtár és tábor ideális helyszín találkozások, olvasótáborok céljaira. Szerencsés volt azért is a helyszínválasztás, mert így természetes szövetségesünkről, az olvasótábori mozgalomról és *Garabonciás Szövetségük*ről is tájékozódhattunk.

Elsőször *Szente Ferenc* elnök számolt be az 1992-es legfőbb eseményekről. Elmondta, hogy a munkatervi feladatokat – az olvasókörök hathatós közreműködésével – sikerült maradéktalanul végrehajtani. Gárdonyban a vezetőségi tagoknak szerveztek hasonló és eredményes tapasztalatcserét, Hódmezővásárhelyen, az olvasóköri mozgalom fellelegvárában népes találkozó jött létre. E városban és tanyavilágban ma is 13 olvasókör működik, a valamikori 130 helyén, s a Szabadság Olvasókör most ünnepelte 120 éves évfordulóját. A harmadik elmúlt évi esemény során a körök képviselői Erdélybe látogattak.

Ezután *Kocsis István* hatvani könyvtárigazgató – akit sokféle könyvtáros szervezetből ismerhetnek a kollégák – a helyi könyvtár eredményeiről, s az olvasótábori mozgalomról szólt. Szavaiból kiderült, hogy a város felvilágosult vezetése ismeri és elismeri a könyvtár szerteágazó tevékenységét, s ehhez lehetőségei szerint kellő támogatást nyújt.

Az egyes olvasókörök képviselői közül elsőként az Erdélyből, Szlovákiából és a Vajdaságból érkező kollégáink szóltak munkájukról. Legfőbb gondjuk a magyar könyvel való ellátás. (Ebben a testvérkönyvtári kapcsolatok segíthetnek, amelyeket a Kölcsey Alapítvány anyagilag és a könyvek kijuttatásával is támogat.) Az is általános jelenség náluk, hogy a fenyegetettség sok magyart indít arra, hogy keresse sorstársai társaságát. Ez a „valahová tartozás” vágya jó esélyt kínál az olvasóköröknek.

A hazai körökre – mint képviselőik elmondták – az a jellemző, hogy esetenként sok embert meg tudnak mozgatni. Csak a fiatalokat nem. Erre keresnének módszereket – ha lenne... A körök befolyására jellemző, hogy a helyi politika alakításába is bele tudnak szólni. Van, hogy a polgármester is támogatásukkal szerzett megbízatást.

Szerencsések azok a társaságok, amelyek egy könyvtárhoz, művelődési házhoz, vagy egyéb intézményhez kapcsolódnak. Így a gazdálkodás gondjaitól mentesülnek, s közel a tevékenységükhöz a szakmai segítség is. (A Kölcsény Olvasókör például előbb a Népfront székházában, azóta az OSZK-ban vagy a Petőfi Irodalmi Múzeumban tartja összejöveleit. Az előadó-vitavezetők is „barátságból” jönnek hozzánk. Így már öt éve együtt tudtunk maradni, s színvonalas tevékenységünk sem párosul pénzkezeléssel, tagdíjjal stb.)

A jól működő olvasókörök pedig társadalmi bázist jelenthetnek az otthont adó intézménynek, közönségként is megjelenhetnek a látogatók a könyvtár rendezvényein.

Azoknak az olvasóköröknek, amelyek visszakapják jogelődjük ingatlanát, először a felújításra kellett közreműködőket szervezni. S ez általában könnyebben ment, mint a fűtés, világítás, takarítás stb. költségeit előteremteni. Hiába vállalkoznak a körök, a bevétel alig fedezi a kiadásokat, s a folyamatos működés fedezetének előteremtése a legtöbb helyen gondot okoz. Leginkább ebben segíthetnének az önkormányzatok...

Az is kiderült a hozzászólásokból, hogy a körök otthonuknak érzik lakóhelyüket. Helyi lapot szerkesztenek és adnak ki, gyakorlati ismereteket oktató tanfolyamokat szerveznek, népfőiskolát indítanak a helyi érdeklődés szerint. A vidéki olvasókörök elszármazott fiaikkal tartják a kapcsolatot. A helyi közelet minden megnyilvánulásánál ott vannak a körök tagjai. Érdemes velük intézményes kapcsolatot is kiépíteni.

Szövetségünk egyik további feladata is csak az lehet, hogy szervezze a tapasztalatcseréket, egymás megismerését. A következő összejövetel színhelye Aszód, időpontja a lapzárta után, október 13–15-én lesz.

Találkozók

A hagyományos, sorrendben a harmadik országos találkozóznak – Balmazújváros és Hódmezővásárhely után – idén a Galga menti Hévízgyörk adott helyet. S nemcsak szállást, hanem tartalmas programokat is biztosított. A házigazda *Fercsik Mihály*, a helyi olvasókör elnöke, szövetségünk alelnöke volt. Elsősorban neki és munkatársainak, s a szívélyes közreműködő helybelieknek köszönhető a tartalmas eseménysorozat megtervezése, megszervezése és lebonyolítása. Az első nap eseményeiről a házigazda mondta: 165 vendéget vártunk, s 208-an érkeztek 14 itthoni helység 25 olvasóköréből. Erdélyből öten, Szlovákiából ketten jöttek. A helyiek sütöttek-főztek, vendéget fogadtak és kalauzoltak. A konyha az étkezésekre 250 adaggal készült.

A program szerinti kirándulások – mint azt vendégeink azon melegében elmondták, majd leveleikben is megírták – jól sikerültek. Az első csoport, két autóbusszal Kartalra látogatott. Az ottani olvasókörösök süteményeikkel vendégelték meg őket. A házigazda *Maczkó Mária*, a Népművészet Ifjú Mestere volt. Népdalokkal és -táncokkal szórakoztatták vendégeiket, akik aztán továbbmentek Versegre, ahol *Martonné Homok Erzsébet* beszélt életéről, pályájáról, *Veres Péterrel* kapcsolatos emlékeiről.

Zsámbokra utazott a másik csoport egy autóbusszal. A falumúzeumban a

helyi egyesületek tagjaival és *Lapu Istvánné*val, a múzeum alapítójával találkoztak. Itt citeraszóval szórakoztatták őket, majd a község műemlék templomát a katolikus plébános mutatta be. Hazafelé megnézték az Ybl Miklós tervezte turai kastélyt és a falumúzeumot is. A harmadik csoport Galgahévízen járt, s ott egy svéd vállalkozókkal közösen tervezett biofaluról tájékoztak. S ők is ellátogattak a turai falumúzeumba. A csoportok visszaérkezése után egyórás folklórműsor következett. A fellépők életkora 8 és 77 év között mozgott. Ezután vacsora következett, hoppmesterrel, vőfélyvetélkedővel.

Az eseménysorozat mottójaként hangzott el Veres Péter írása: „Ez a föld az, amelyen élünk, s a tízmillió magyar, aki benne él – ez a hazám”. Ezután hangzott el *Tóth Tibor* polgármester köszöntője, aki mozgalmunkat igen jelentősnek tartja, hisz „ha elsajátítjuk a kultúrát, soha nem lesz többé olyan hatalom, amely visszazoríthatna bennünket az elmaradottságba, a sötétségbe, vagy a diktatúrába... A nemzeti sorskérdések általában nem a kultúra intézményeiben... dőlnek el... de abban segíthetnek, hogy azokat az állampolgárokat, akik a döntésben részt vesznek, a helyes ítéletalkotásra felkészítik”. Bár így lenne...!

A polgármester szavai után Sente Ferenc mondott bevezetőt, majd az augusztusra tervezett erdélyi kirándulást „reklámozta”. Másnap délelőtt pedig ő vezette azt a fórumot, amelyen *Pozsgay Imre*, a Nemzeti Demokrata Szövetség és Párt elnöke a tőle megszokott nyíltsággal mondta el véleményét a hazai helyzetről, s válaszolt kérdéseinkre.

Közös ebéddel, jó hangulatban zárult a találkozó, ahol *Pápai Lajos*, a siómarosi Kossuth Olvasókör és Egyesület elnöke hívta meg a köröket a jövőre náluk rendezendő találkozóra.

Kirándulások

A szövetség a tavalyi emlékezetes kirándulás után – a tagszervezetek javaslatára – ismét megszervezett egy körutazást Erdélybe. Későn kezdtük a szervezést, ezért kérdéses volt az indulás ideje, hogy a kolozsvári utazási iroda tud-e kalauzolni és elszállásolni bennünket a kért időpontban, hogy az iskolakezdésre hazaérjünk. Ez néhány napos telefonálgatással megoldódott. Az érdeklődés olyan nagy volt, hogy a kolozsvári mikrobuszba nem fértünk volna be. Ezért a legkedvezőbb ajánlatot tevő egri vállalkozótól béreltünk egy nagy autóbust. Ez is dugig megtelt.

Így aztán az úton végig az idegenvezetőnek, *Varga Alfonznak* (aki civilben mérnök és az *Erdélyi Gyopár* c. folyóirat szerkesztője) csak a lecsukható első ülésen jutott hely, s amikor *Görög Enikő*, másik kalauzunk, vagy *Márk László*, az iroda tulajdonosa is velünk tartott, a buszon a két férfi csak állni tudott. Mégis öröm számunkra, hogy minden jelentkező (7 balmazújvárosi, 24 hódmezővásárhelyi s 14 hévízgyörki olvasókörös) el tudott jönni.

Mivel az út során a látottakról a legtöbbet *Varga Alfonztól* tudtuk meg, úgy gondolom, méltó, ha ő írja meg a beszámolót. Ehhez én a továbbiakban zárójelben fűzöm hozzá személyes észrevételeimet.

A csoport a 8 napos kirándulásra Nagyváradra megkésve érkezett. Ezért csak a városnézésre került sor. A püspökfürdői lubickolás sokak sajnálatára elmaradt. Először a barokk püspöki palotát (100 szoba, 365 ablak) néztük meg. Majd az impozáns székesegyházat, a Szent László szobrot és a Kanonok-sor árkádos épületeit tekintettük meg. Utána a város központján sétáltunk végig. Megnéztük az Ady-múzeumot, a színház épületét, s több templomot.

Biharfüredi barátkozás

Az első szálláshely a 60 kilométerre lévő Köröstárkány volt. A templom előtt vártak ránk szállásadó gazdáink. (A továbbiakban is minden szálláshelyünk magánháznál, községekben volt.) Tárkány jómódú község, szorgalmas lakói látják el zöldséggel a távolabbi környéket is. A legtöbb vendéglátónak 3-4 szobás, fürdőszobás háza van. Általánosan jellemző a szászosan zárt tiszta első udvar, majd az épület mögött elkerített gazdasági udvar, s utána a gondozott kert.

A református tiszteletes üdvözlő szavai után a fogadó gazdákhöz vonultunk és élveztük a bőséges, kétfogásos meleg vacsorát.

(Az egyik legmaradandóbb emlékünknél lesz az útról az a szívélyes vendégszeretet, amellyel fogadtak bennünket. Csak rég nem látott rokont vagy barátot fogadnak úgy, ahogy bennünket vártak. Ez a szeretet valószínű, hogy az anyaországban szült, előzetesen. Ma már mi is, ők is remélik a viszontlátást. Aki vidéken nevelkedett, az a körülményeket ismerősnek érezhette, aki nem – az különlegesnek élhette meg.)

Másnap Magyarremetén a műemlék templomot néztük meg. A templomban több középkori freskórészlet látható. Ezek egyike az árpádházi szenteket: Istvánt, Lászlót és Imrét ábrázolja, érdekes bizánci stílusban. Ugyanitt megtekintettünk egy működő vízimalmot is, majd a tiszteletes gyümölcscsel ajándékozott meg bennünket.

Újabb állomásunk a kiskóhi Medve-barlang volt. Ez DK-Európában az egyik legszebb, világszínvonalon kiépített cseppkőbarlang. (A bejárható útvonal betonjárdája, ahol túl közeliek a cseppkőképződmények, ott drótfonat alagút a feltűnő. Hazai barlangjainkat látva indokolt az elővigyázatosság: így a gyűjtő szennvedély nem pusztíthatja a képződményeket. S még így is másfél év alatt megtérült a beruházás költsége.) Aki még hasonlót nem látott, csak ámult, hogy micsoda forma- és színgazdagság létezhet a föld alatt. S a látványosságok között ott van a rég kihalt barlangi medve csontváza is, rekonstruálva. S elszórtan, több helyen a csontok.

Visszatérve Tárkányba a szép népviseletet csodáltuk meg. Másnap a templomtéren rövid búcsúzkodás volt, majd Biharfüred felé vettük útunkat. 50 perces,

szerpentines, erős kapaszkodó után elénk tárult a szépfekvésű, magaslati (1200 m) üdülőtelep. (A kellemes környezetben szabadon bókászta lovak, tehenek, malacok.) Innen a Jád völgyébe ereszkedtünk alá, majd ismét megálltunk, hogy a vállalkozó szelleműek felkapaszkodjanak a Szerenád vízesésig. Az 500 méternyi, elég meredek ösvény ugyancsak próbára tette a látogatókat, legtöbbször megfelelő lábbelije sem volt. Volt, aki gyorsan alkalmazkodott a körülményekhez és mezítlábra váltott. (A látvány megérte a fáradságot. Ezt csak a későbbi Rekiceli vízesés múlta felül, ezért aki oda tart, nyugodtan kihagyhatja ezt a vízesést.)

A következőkben buszunk a vadregényes, mészkő-sziklákkal ékes Jád völgyén haladt, majd a Dregán völgyében egy völgyzáró gáthoz és gyűjtőtóhoz értünk. A Vigyázó (Vlegyásza) tövében gyönyörködhattunk a hatalmas, kétfelé ágazó víztükrökben és a környező hegyek szép látványában. Tovább ereszkedve a Sebes Körös völgyébe, rövidesen Kalotaszeg fővárosába, Bánffyhunyadra értünk. Itt a református templomot tekintettük meg, e jellegzetes magyaros tájegység legnagyobb műemlék templomát. Festett kazettás mennyezete, szépen faragott kő szószéke és az épület hármastagolása is különlegesség. Díszítésként szolgáló varrottasai, történelmi ereklyéi ugyancsak megérdemlik a figyelmet.

Bánffyhunyadról Kalotaszeg néhány falujába indultunk. Nagykalotától keletre térve, Magyarvalkón, Kalotaszeg legszebb fekvésű műemlék templomához zárandokoltunk. Ez a magyargyerőmonostori mellett Erdély egyik legrégebbi erődtemploma. Belső védőfala ma is teljes hosszában áll, a külső csak félig övezi a templomot. Ezután Kalotaszentkirályon szálltunk meg.

A negyedik napon a Rekiceli vízeséshez kirándultunk. A Nyugati Kárpátok legszebb vízesése a Vigyázó hegység keleti lejtőjén, mintegy 22 méter magasból zuhan alá és lent 4-5 méternyi legyezőszerű fátyolt képez. A csoport több tagja szerint ez volt a kirándulás egyik fénypontja. Innen Kolozsvár felé vettük utunkat. Közben Körösfőn megnéztük az emelt helyen látható, szép református templomot.

(Kolozsvárra külön kérésünkre vittek el bennünket. A legtöbben már jártak itt tavaly, ezért csak öten mentünk városnézésre.) A belváros műemlékeit, látványosságait kerestük fel. Megtekintettük a Szent Mihály templomot – Erdély egyik legnagyobb gótikus épületét –, előtte *Mátyás király* szoboregyüttesét, *Fadrusz János* alkotását, mely az UNESCO szerint a 4. legértékesebbnek nyilvánított szoborcsoport Európában. Láttuk *Mátyás király* szülőházát, a Bánffy palotát és több templomot. Az újból teljes létszámmra kerekedett csoporttal a Farkas utcai református templomba léptünk. Itt megnéztük a jelentősebb erdélyi főúri családok címereit, *Apafi Mihály* síremlékét, s a templom előtt a Sárkányölő Szent György szobrot (a Kolozsvári testvérek prágai eredeti szobrának másolatát). Végül a Fellegváról madártávlatból tekintettük át a kincses Kolozsvárt.

Este Magyarlétára érkeztünk. A falu külsőleg talán a legszerényebb szálláshelyünk volt, azonban a házigazdák vendégszeretete kipótolta ezt. Az utólagos értékelésnél első helyre került a szállások között.

Másnap délelőtt gyalog, enyhe lejtésű kocsúton az 5 kilométerre fekvő Létai-vár romjaihoz kirándultunk. A fáradalmat bőségesen kárpótolta a vár és a táj látványa. A csoportban korosabb és hegyi utakhoz nem szokott alföldiek szép számmal akadtak. Mégis majdnem mindenki vállalkozott erre az útra. (Megérte!)

Rövid ebédszünet után autóbusszal a Tordai Hasadékhoz mentünk. Az út gyalogos része nehezebb volt, mint a délelőtti vártúra, a kábelhidak hiányos pallói, s a keskeny párkányok miatt, két személy kivételével mégis mindenki

Torockói utca

végigjárta. A több mint 1700 méter hosszú és 200 méternél magasabb, meredek sziklafalak és kőcsipke-együttesről néhány vélemény: „Már többször hallottuk dicsérni, de hogy valami ennyire csodálatos legyen, el se tudtuk képzelni.” „Ezt szavakkal nem lehet érzékeltetni, ezt látni kell”. Egyik társunk nem akart bejönni, csak többszöri kérésre vállalkozott rá – s utóbb nem győzött hálálkodni. A tájak között méltán került első helyre a Hasadék.

Ezután kis kitérővel meglátogattuk Torockót, az egykori bányavárost a Székelykő lábánál, ahol Jókai szavaival élve kétszer kel fel a nap (előbb a Székelykő mellett világít, majd mögéje kerül, s csak később süt ismét). Torockó nem mindennapos látvány, az UNESCO-listán Hollókövel vetekszik a Világörökség rangsorában. Nagyon gazdag múzeumában a vasfeldolgozás múltját és termékeit, jellegzetes lakberendezéseket, szép és értékes népviseletét kell megcsodálni. Csodálatos a menyasszonyi öltözék is.

A falunak festői hátteret nyújt a Székelykő napsütésben sziporkázó masszívuma.

Visszatérve Magyarlétára a vacsora után a tiszteletes segítségével szervezett tábortúznél találkoztunk a falubeliekkel. (A lelkész rövid beszédében az „Itt élned, s halnod kell” aktualitását nyomatékosította. S ez nem volt egyedi eset: ahol lelkéssel találkoztunk és beszélhettünk, mindenhol szóba került a magyarság meg- és otthonmaradásának gondja.) A beszédek után népviseletbe öltözött lányok verseket mondtak, majd közös nótázás kezdődött, melynek alaphangját a 25 éves Hévízgyörki Asszonykórus velünk utazó tagjai, s gyönyörűen éneklő szólistájuk adta meg.

A hatodik napon Torda műemlékeit tekintettük meg, időhiány miatt csak autóbusból, de annál részletesebb történelmi ismertetést hallgattunk *Molnár Lajos* tapasztalt és tájékozott turistától.

Ezután Marosvásárhelyen a Teleki Tékában kezdtük a városnézést, ugyancsak csökkentett létszámban, hisz többen már itt is jártak. Sok érdekes és értékes könyvritkaságot és a két Bolyait bemutató kamarakiállítását is láttunk. Ezután a Kultúra Palotájának csodálatos épületét jártuk végig. A lépcsőházak ablakainak színes üvegfestményeiben gyönyörködtünk, melyek a XIX. század legnevezete-

sebb magyar történelmi és művészeti személyiségeit ábrázolták. Láttuk a csodálatos tükörtermet és a koncertterembe is bekukkantottunk. Egy üvegkiállítást is megtekintettünk. Majd a Rózsák terének nevezett hosszú főtéren végigsétálva, a várba mentünk.

Vásárhelyről Szováttára gördült velünk a busz. Ez Erdély leghíresebb hegyvidéki fürdőtelepe. Leglátogatottabb helye a Medve-tó partján épült strand. A tó vize igen sós, alig kell benne úszni, mert valósággal lebegteti az embert. Sokan egy órát is benne töltöttek. Kellemes hangulatban indulhattunk tovább, át Ábel Hargitáján. A táj nem túl látványos, egyeseknek mégis ez az erdős, fenyvesekkel övezett útvonal volt az egyik legnagyobb élmény. Az út legmagasabb pontja a Bucsin-hágó, mely a Görgényi-havasok és a Hargita találkozási pontja, 1278 méteren.

Szálláshelyünk ezután Gyergyószárhegy lett. Másnap itt a Lázár-kastélyt néztük meg. Ebben a becses műemlék-épületben töltött néhány gyermekévet *Bethlen Gábor*, a későbbi Nagy Fejedelem (*Móricz Zs.*). Szép képzőművészeti tárlatot, majd a közeli kolostorban működött művésztelep szabadtéri szobrait néztük meg. E látvány a műemlékek között az értékelés 2. helyére került.

Ezután következett a Békási-szoros és a Gyilkos-tó. A lenyűgöző, függőleges sziklafalak magassága néhol meghaladja a 300–350 métert. Az alakzatok leghíresebbje az oltárkő. Itt leglátványosabbak a hajtúkanyarok is. Parányinak érzi magát az ember ezen a helyen, mely a sziklamászók paradicsoma. A Gyilkos-tó mellett egész évben működő üdülőtelep épült és itt vezet át az út Moldovába, ezért sűrűn látogatott ez a vidék.

Visszafelé Gyergyószentmiklóson érdekes és szép örmény templomot láttunk. Ezután már csak megállni tudtunk a mádfalvi székely emlékmű előtt (a karcfalvi erődtemplomba nem tudtunk elmenni, mert a csíksomlyói Mária kegytemplomhoz, Erdély leghíresebb búcsújáró helyére igyekeztünk). A templom főoltárán lévő 2,3 méter magas Mária szobor állítólag Európa legnagyobb faszobra. A szép templom első helyre került a műemlékek között a méltatáskor.

Az utolsó szálláshely Csíksomortán volt. Innen hazafelé menet Székelyudvarhelyet autóbusból néztük meg, de megálltunk Szejke fürdön (a név bűdösvizet, kénes gyógyvizet jelent), megnéztük *Orbán Balázs* síremlékét és a felé vezető székelykapukat. Farkaslakán is megálltunk *Tamási Áron* sírjánál, a *Szervátiuszok* által faragott emlékműnél. Majd a korondi fazekasok áruiban gyönyörködtünk (s nem tudtunk, nem is akartunk ellenállni nekik).

(Engedjenek meg még egy személyes megjegyzést. Magam már régóta terveztem erdélyi utazást, de félttem is tőle, kellett az ösztönzés, Szenté Ferenc megbízása, hogy rászánjam magam. S nem bántam meg, mert még az út végére is maradt kellemes meglepetés. Amikor a határon beálltunk egy autóbuszkaravánba, kiszámítottuk, hogy az átkelés sokáig eltarthat. Ezért két lehetőségünk volt: vagy Ártándról Gyula felé kerülünk – az legalább száz kilométer többlet utazást és -törődést jelentett volna. A másik lehetőség az volt, hogy külön elbírálást kérünk. Ezért az idegenvezetővel megkerestük a határőr-parancsnokot, s elmondtuk, hogy delegációnk 8 napos körút után fáradt, s otthon is több helységbe kell vinni utasainkat. S a parancsnok személyesen segített, s köszönetre a válasz: Szívesen, máskor is. Hát én élni fogok ezzel a lehetőséggel, amikor legközelebb az erdélyi irodalmi emlékhelyek meglátogatására szervezek csoportot.)

Élményekben gazdag 8 napot töltöttünk Erdély csodálatos vidékein. A zsúfolt program fáradtsága elmúlik, az élmények megmaradnak.

Isten veled, Erdély népe és vadregényes tája, még visszatérünk hozzátok!

Arnóth Károly – Varga Alfonz

SZÁMÍTÓGÉPEN AZ IRODALMI BIBLIOGRÁFIA

A Szabó Ervin Könyvtár 1994. január 1-jétől számítógépes verzióban is szolgáltatja az Irodalmi kritikák és tanulmányok bibliográfiáját, amelyet eddig – a Könyvtárellátó segítségével – cédulaformában állított elő. A számítógépes verzió főbb előnyei:

1. 25 féle visszakereshetőség
2. A mechanikus kézimunka teljes megszűnése
3. A naprakészség

A mintegy 90 periodikát és a megjelenő tanulmányköteteket feldolgozó bibliográfiát havonta floppylemezre juttatjuk el az előfizetőknek. Az adatbázis éves növekménye kb. 10 000 tétel. (Az 1993-as adatbázist az előfizetők ingyen megkapják.)

Mínimális hardver-igénye: IBM PC, XT, 640 Kbyte memória, 10 Mbyte tárolókapacitás. Szoftver-igénye: TEXTAR 7.0 verzió.

Ára: 5000 Ft + ÁFA.

Beszerezhető: *INFOKER Számítástechnikai Alkalmazási Kiszövetkezet, 1088 Bp. VIII., Reviczky u. 3. Tel.: 1-384-933.*

Az adatbázis éves előfizetési díja: 5000 Ft + ÁFA.

Megrendelés esetén a megrendelőlapot kérjük lemásolni és kitöltve megküldeni a megadott címre.

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

Gazdasági Főosztály

1088 Budapest, Baross u. 18.

MEGRENDELŐLAP

Alulírott a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtártól 1994. január 1-jétől megrendelem az Irodalmi kritikák és tanulmányok bibliográfiájának számítógépes verzióját.

Adatbázis ☐	Monitortípus	EGA ☐
Program ☐		VGA ☐
		Egyéb ☐
Flopimeghajtó 3,5 ☐	Nyomtató	Epson FX ☐
5,25 ☐		Egyéb ☐

A megfelelő kockát kérjük X-el megjelölni.

Az intézmény neve: .....

Címe: .....